

Asia: VN/30583/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston maaseutupoliittiseksi selonteoksi eduskunnalle

1. Yleiset huomiot

Mitä ajatuksia selontekoluonnos herättää? Huom. Ilmoita tässä, mikäli yksityishenkilönä haluat, että lausuntosi näkyy myös hankeikkunassa.

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua maaseutupoliittisesta selontekoluonnoksesta, jossa on esitetty kattavasti maaseudun kehittämisen suuntaviivoja.

Omakotiliitto on valtakunnallinen, sitoutumaton ja yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, joka edustaa pientalo- ja vapaa-ajanasukkaita ja omistajia Suomessa.

Liitossa on lähes 70 000 jäsentä (kotitaloutta) noin 230 paikallisessa jäsenyhdistyksessä eri puolella Suomea. Tarjoamme jäsenillemme neuvontaa ja ajankohtaista tietoa asumiseen liittyvistä kysymyksistä, kuten rakentamisesta, energia-asioista, sekä lakineuvontaa. Suomessa on lähes 1,2 miljoonaa omakotitaloa ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa.

Pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden osuus koko Suomen rakennuskannasta on merkittävä, ja he ovat keskeinen osa myös maaseutupolitiikkaa.

Omakotiliitto pitää tärkeänä, että tunnistetaan monipaikkaisen asumisen, saavutettavuuden ja digitalisaation merkitys. Omakotiliitto esittää, että pientalo- ja vapaa-ajan asumisen erityistarpeita tulee käsitellä selkeämmin ja niiden roolia vahvistaa maaseutupolitiikan tavoitteissa ja toimenpiteissä. Suomalaisilla tulee olla mahdollisuus valita asuinpaikkansa, ja jos ja kun valtakunnan politiikan tavoitteena on pitää koko Suomi asuttuna, pientaloasukkaat ovat keskeinen osa tätä.

Omakotiliitto pitää tärkeänä, että yhdistys- ja järjestötoiminta huomioidaan. Kansalaisjärjestöt ovat keskeinen osa suomalaista yhteiskuntaa, jotka tarjoavat ruohonjuuritasolla kansalaisille eri puolella

Suomea mahdollisuuksia toimia aktiivisina kansalaisia ja olla merkityksellinen osa yhteisöä itselleen kiinnostavassa aihepiirissä. Yhteisöllisyyden, pientaloasumisen edistämisen ja omasta kodista huolenpidon teemat yhdistää kohderyhmäämme. Omakotiliitto tavoittaa jäsentensä ja paikallisyhdistystensä kautta paremmasta asumisesta ja rakentamisesta kiinnostuneita kotitalouksia ympäri Suomea.

2. Maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmä

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmään liittyen olennaiset?

-

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

3. Maaseutualueiden tilannekuva ja muutostekijät

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutualueiden tilannekuvaan ja muutostekijöihin liittyen olennaiset?

-

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

-

4. Kansallinen maaseutuvisio

Onko selonteossa kuvattu maaseutuvisio olennainen?

-

Puuttuuko maaseutuvisiosta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

-

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuosituks (Anna vastaukset monivalintakysymykseen kohdassa seitsemän Muut täydennystarpeet)

Ovatko selonteossa tunnistetut poikkihallinnolliset tavoitteet (5 kpl) ja kehittämissuosituks (24 kpl) olennaiset?

-

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset tavoitteet (1-3 kappaletta)?

-

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit tavoitteisiin tavoitekohtaisesti:

-

**Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset kehittämissuositukset (1-5 kappaletta)?
(Merkitse kehittämissuosituksien numerot 1-24)**

-

Puuttuuko poikkihallinnollisista tavoitteista tai kehittämissuosituksista jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit kehittämissuosituksiin suosituskohtaisesti:

-

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

Ovatko liitteessä kuvatut maaseutualueiden nykytilanne ja muutostekijät olennaiset?

-

Puuttuuko nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvauksesta jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

7. Muut täydennystarpeet (anna tässä kohdassa vastaukset kohdan viisi monivalintakysymyksiin)

Onko selonteossa muita täydennystarpeita?

Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuositukset

Omakotiliitto tunnistaa monipaikkainen asuminen kehittämisen tärkeyden sekä vapaa-ajan asukkaiden roolin vahvistamisen.

Omakotiliitto esittää, että monipaikkaisen asumisen edistäminen kirjataan jatkossa selkeäksi poikkihallinnolliseksi tavoitteeksi sekä selvitetään myös kaksoiskuntalaisuuden edellytyksiä. Työelämämurroksen, etätyömahdollisuuksien lisääntymisen sekä eläköitymisen tuoman vapaa-ajan lisääntymisen myötä tietoliikenneyhteyksien, liikenneinfran, vesihuollon ja kunnallisten palvelujen suunnittelu ja parantaminen myös osa-aikaisille asukkaille voi tuoda seuduille toivottua elinvoimaa perinteisiä kesäkausiasukkaita vahvemmin. Omakotiliitto painottaa, että vapaa-ajan asukkaiden osallistumismahdollisuuksia kuntien päätöksentekoon ja palvelusuunnitteluun tulee kehittää.

Omakotiliitto muistuttaa, että pientaloasumisen elinvoima ja kohtuulliset asumiskustannukset ovat tärkeitä vetovoimatekijöitä myös maaseudulla. Useimmiten pientalot ovat maaseudun ja taajamien

asuntokannan selkäranka. Niiden ylläpito ja korjaaminen vaikuttavat alueen houkuttelevuuteen ja kiinteistöjen arvoon.

Omakotiliitto toteaa, että erityisesti korjausrakentamisen ja energiatehokkuuden parantamisessa tukimuotoja tulee kohdentaa haja-asutusalueiden omakotitaloihin kustannusten kohtuullisuus huomioiden. Samalla on huolehdittava sosiaalisesti oikeudenmukaisesta vihreästä siirtymästä. Lisäksi kiinteistöveron ja kunnallisesti ja alueellisesti kohdentuvien maksujen, kuten sähkön siirto, sähkön hinta, jätehuolto, vesimaksut, kehitystä on seurattava vahvemmin osana maaseutuvaikutusten arviointia.

Omakotiliitto tunnistaa saavutettavuuden ja liikkumisen haasteet. Ympärivuotinen kunnossapito erityisesti yksityisteillä ja pienillä liikenneyhteyksillä on monille pientalo- ja mökkiasukkaille välttämätöntä. Osaltaan julkisen liikenteen vähäisyys lisää yksityisautoilun tarvetta ja kustannuksia, joita aiheutuksia maaseutuvaikutukset on tärkeä arvioida.

Omakotiliitto korostaa digitaalinen saavutettavuuden merkitystä. Nopeat laajakaista- ja mobiiliyhteydet on turvattava koko maassa, myös harvaan asutuilla ja vapaa-ajan alueilla.

Omakotiliitto tuo esille, että asumisen osalta digiyhteydet mahdollistavat etätyön, etäasioinnin ja yritystoiminnan sekä pysyville että osa-aikaisille asukkaille, mutta on myös keskeinen energiatehokkuuden parantamisessa. Talojen automaatiojärjestelmät vaativat vakaata verkkoyhteyttä, joka mahdollistaa maaseudulla asuvien myös hyödyntää uusia järjestelmiä ja teknologioita, vaikuttaa omiin asumiskustannuksiin ja esimerkiksi osallistua aktiivisena toimijana Suomessa kipeästi kaivattuun kulutusjousto.

Omakotiliitto toteaa energian ja huoltovarmuuden osalta, että pientaloilla on monipuolisia mahdollisuuksia tuottaa uusiutuvaa energiaa ja hyödyntää hajautettua energiantuotantoa on tuettava. Omakotiliitto tunnistaa, että energian hinnan vaihtelut ja lämmityskustannukset vaikuttavat voimakkaasti haja-asutusalueiden asumisen kustannuksiin ja painottaa, että kustannusten kohtuullisuutta ja ennakoitavuutta tulee parantaa.

Omakotiliitto pitää tärkeänä, että selonteon toimeenpanossa varmistetaan pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden tarpeiden huomioiminen maaseutuvaikutusten arvioinnissa.

Monipaikkaisen asumisen potentiaali, asumisen kustannusten hallinta sekä digitaaliset ja fyysiset yhteydet ovat avainasemassa maaseudun elinvoiman säilyttämisessä ja kehittämisessä.

Omakotiliitto toivoo, että yhdistykset ja järjestöt tunnistetaan maaseudun kehittämisen keskeisinä toimijoina. Tämä vahvistaa eri alueiden moninaisuutta ja erityispiirteitä tarjoten houkuttelevia asumisen ja elämisen paikkoja joka puolella Suomea.

Suomen Omakotiliitto osallistuu mielellään jatkovalmisteluun ja voi tuoda toimeenpanoon pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden näkemyksiä ja kokemuksia.

Kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander	Jukka Malila
toiminnanjohtaja	puheenjohtaja

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry